МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут права
Кафедра міжнародного права та права Європейського Союзу

ЗАТВЕРДЖЕНО
Науково-методичною радою ДПУ
протокол від 27.03. 2024 № 12

Голова НМР _____ Іван ШЕМЕЛИНЕЦЬ

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ДЕРЖАВ (НАУКОВІ СЕМІНАРИ)»

для підготовки здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня
(денної форми навчання)
галузь знань 29 «Міжнародні відносини»
спеціальність 293 «Міжнародне право»
освітньо-наукова програма «Міжнародне право»
Статус дисципліни: обов'язкова

Ірпінь – 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Міжнародне співробітництво держав (наукові семінари)» укладена на основі освітньо-наукової програми «Міжнародне право» третього (освітньо-наукового) рівня спеціальності 293 «Міжнародне право», затвердженої Вченою радою Університету 29.09.2022, протокол № 3.

Укладач:

Валерій КОНОНЕНКО, доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного права та права Європейського Союзу

Гарант ОНП «Міжнародне право»:

Леонід ТИМЧЕНКО, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри міжнародного права та права Європейського Союзу

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено кафедрою міжнародного права та права Європейського Союзу, протокол від «27» 06 2024 р. № 13.

Завідувач кафедри _____ Олена ЧЕРНЕЦЬКА, к.ю.н., доцент

Розглянуто і схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту права, протокол від «08» 08 2024 р. № 18.

Голова вченої ради ННІ права _____ В. Топчій, професор, д.ю.н.

Завідувач навчально – методичного відділу _____ І. Качур, к. біол. н, доцент

Реєстраційний №_____

ЗМІСТ

1. ПЕРЕДМОВА 4

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ 5

2.1. Компетентності і результати навчання вивчення дисципліни 5

2.2. Пререквізити та постреквізити 6

2.3. Структура навчальної дисципліни 6

2.4. Рейтинг-план 8

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ 11

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ 17

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ 18

6. ФОРМИ ТА ПИТАННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ 18

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА 21

8. ЛИСТ МОНІТОРИНГУ ТА ДОДАТКИ 23

1. ПЕРЕДМОВА

Анотація навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна «Міжнародне співробітництво держав (наукові семінари)» належить до обов'язкових освітніх компонентів професійної та наукової підготовки здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за освітньо-науковою програмою «Міжнародне право». Дисципліна спрямована на формування системного розуміння міжнародно-правових засад, форм, інституцій та сучасних моделей співробітництва держав на універсальному, регіональному і двосторонньому рівнях.

Метою навчальної дисципліни є формування у здобувачів системних наукових знань щодо міжнародно-правових механізмів співробітництва держав, розвиток здатності критично аналізувати практику міждержавної взаємодії, діяльність міжнародних організацій та інші форми міжнародного співробітництва, а також формулювати науково обґрунтовані пропозиції щодо їх удосконалення.

Завдання навчальної дисципліни:

- поглибити знання щодо принципу співробітництва та інших основних принципів міжнародного права;
- дослідити двосторонні, регіональні та багатосторонні форми взаємодії держав;
- проаналізувати роль міжнародних організацій, міжнародних договорів, конференцій і політичного діалогу у розвитку міждержавного співробітництва;
- дослідити міжнародно-правове співробітництво у сферах безпеки, протидії транснаціональній злочинності, праці, інформаційної та енергетичної безпеки, сталого розвитку й європейської інтеграції;
- опанувати основні підходи до моделювання та прогнозування розвитку міжнародного співробітництва;
- сформувати навички самостійного наукового аналізу, аргументації та презентації результатів дослідження.

Методи навчання: проблемний, дослідницький, евристичний, порівняльно-правовий і сценарний методи; наукові дискусії, case-study, аналіз міжнародно-правових актів та практики міжнародних інституцій, презентації і дослідницькі завдання.

Форми організації занять: проблемні лекції, наукові семінари, семінари-дискусії, практикуми, аналіз кейсів, презентації наукових позицій, самостійна та індивідуально-консультаційна робота, використання інформаційних технологій і системи Moodle.

Форми та засоби діагностики результатів навчання. Поточний контроль здійснюється у формі усного опитування, тестування, участі у наукових дискусіях, аналізу міжнародно-правових ситуацій, виконання модульних, практичних та індивідуальних дослідницьких завдань.

Підсумковий контроль – екзамен. Поточний та підсумковий контроль здійснюються відповідно до робочої програми, у тому числі з використанням системи Moodle. Здобувач допускається до семестрового контролю за умови виконання передбачених програмою видів робіт та набрання не менше 25 балів.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Міжнародне співробітництво держав (наукові семінари)»

Найменування показників	Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність / освітня програма	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 3	Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)	Обов'язкова
Модулів – 2	Галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»	Рік підготовки: 2-й
Змістових модулів – 2	Спеціальність: 293 «Міжнародне право»	Семестр: 4-й
Загальна кількість годин – 90	Освітньо-наукова програма: «Міжнародне право»	Лекції: 16 год.
		Семінарські заняття: 14 год.
		Лабораторні: –
		Самостійна робота: 58 год.
		Індивідуально-консультаційна робота: 2 год.
		Форма семестрового контролю: екзамен

2.1. КОМПЕТЕНТНОСТІ І РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Компетентності	Результати навчання
ЗК 2. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми та продукувати нові ідеї. ЗК 3. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел (доктринальні джерела, нормативна база, судова практика). ЗК 4. Здатність застосовувати методології та методики дослідницької роботи для створення нових системоутворюючих знань. ЗК 7. Здатність вільно користуватися державною та іноземною мовою як засобом наукового спілкування у професійній діяльності та науково-дослідній роботі. ЗК 8. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність з урахуванням сучасного стану науки міжнародного права, уміння використовувати новітні педагогічні методи та прийоми. ЗК 9. Здатність вільно спілкуватися зі	ПРН 7. Виявляти нові тенденції розвитку науки міжнародного права і критично оцінювати її потенціал. ПРН 8. Правильно інтерпретувати нові факти, що з'являються у галузі міжнародного права і правозастосовної практики. ПРН 9. Використовувати різноманітні джерела правової інформації в науково-дослідній та експертній діяльності (наукові публікації, довідники, бази даних). ПРН 10. Вміти застосовувати нові цілісні знання у власних наукових дослідженнях та у професійній практиці. ПРН 12. Встановлювати відповідність національного законодавства принципам міжнародного права. ПРН 14. Самостійно визначати тенденції розвитку міжнародного та європейського

спеціальною та загальною аудиторіями, впроваджувати в теорію та практику наукової діяльності інноваційність, організаційну та змістовну самостійність, академічну та професійну доброчесність, а також усно та письмово обґрунтовувати понятійний апарат, юридичну техніку та наукові ідеї у сфері міжнародного права, володіти засобами вербальної та невербальної ділової комунікації. ЗК 11. Здатність працювати в міжнародному контексті, вміння аналізувати міжнародне законодавство та адаптувати його у вітчизняне. ЗК 12. Здатність кваліфіковано відображати результати наукових досліджень у наукових статтях та тезах, опублікованих як у фахових вітчизняних виданнях, так і у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз. ФК 1. Здатність здійснювати доктринальне тлумачення міжнародного публічного права; поглиблене розуміння міжнародно-правового регулювання. ФК 2. Знання принципів сучасного міжнародного права та їх забезпечення на універсальному, регіональному та національному рівнях. ФК 5. Здатність адаптувати міжнародно-правовий досвід до потреб національної правової системи в умовах євроінтеграційних процеєів та міжнародної безпеки. ФК 6. Вміння застосовувати основні складові верховенства права та загальні принципи міжнародного та європейського права в науковому дослідженні. ФК 8. Здатність здійснювати педагогічну діяльність з навчальних дисциплін відповідно до профілю освітньо-наукової підготовки. ФК 9. Здатність самостійно готувати проєкти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості. ФК 10. Здатність здійснювати діяльність з імплементації міжнародно-правових норм в національну правову систему. ФК 11. Здатність кваліфіковано застосовувати міжнародно-правові акти у різних сферах юридичної діяльності. ФК 12. Здатність володіти юридичною технікою в сфері міжнародного і європейського права.	права в умовах інтеграції та глобалізації. ПРН 15. Встановлювати загальні закономірності і тенденції розвитку правових явищ, визначати проблеми нормотворення та правозастосування, надавати науково обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення національної правової системи на відповідність міжнародним стандартам та нормам. ПРН 16. Узагальнювати та аналізувати проблемні питання сучасного міжнародно-правового регулювання міжнародних правовідносин, пропонувати перспективні шляхи їх вирішення. ПРН 19. Здійснювати діяльність з впровадження результатів науково-дослідних розробок у систему національного законодавства та практику нормотворчих і правозастосовних органів.

ФК 13. Здатність брати участь у міжнародних переговорах і роботі міжнародних урядових і неурядових організацій, приймати обґрунтовані та ефективні управлінські рішення.	

2.2. ПРЕРЕКВІЗИТИ ТА ПОСТРЕКВІЗИТИ

Пререквізитами вивчення навчальної дисципліни відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-наукової програми є «Актуальні проблеми міжнародного публічного права», «Сучасна міжнародно-правова доктрина (за профілем)» та «Національна та міжнародна правові системи», які формують теоретико-доктринальне та системне підґрунтя для аналізу міждержавної взаємодії.

Результати навчання використовуються під час вивчення «Міжнародно-правове забезпечення зовнішньоекономічної функції держави (наукові семінари)», у дослідницькій складовій освітньо-наукової програми, підготовці наукових публікацій і дисертаційного дослідження.

2.3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Міжнародне співробітництво держав (наукові семінари)»

Денна форма навчання

Назви тем та змістових модулів	Всього	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота	Індивідуально - консультацій на робота
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. Теоретико-правові та інституційні засади міжнародного співробітництва держав					
ТЕМА 1. Головні засади міжнародного співробітництва держав	9	2	2	5	0
ТЕМА 2. Принципи та практичні аспекти міжнародної взаємодії між державами	12	2	2	8	0
ТЕМА 3. Форми міжнародної співпраці	12	2	2	8	0
ТЕМА 4. Міжнародні організації: їх цілі, функції та основні напрями діяльності	12	2	2	8	0
Всього за змістовим модулем І	**45**	**8**	**8**	**29**	**0**
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ. Галузеві та перспективні напрями міжнародного співробітництва держав					
ТЕМА 5. Інформаційна безпека в контексті реалізації міжнародного співробітництва	13	2	2	9	0
ТЕМА 6. Міжнародно-правове регулювання співробітництва між державами	11	2	2	7	0
ТЕМА 7. Перспективи міжнародного співробітництва держав у різних сферах	12	2	2	8	0
ТЕМА 8. Моделювання міжнародного співробітництва	9	2	-	5	2
Всього за змістовим модулем ІІ	**45**	**8**	**6**	**29**	**2**
Форма підсумкового контролю – екзамен					
РАЗОМ	**90**	**16**	**14**	**58**	**2**

2.4. РЕЙТИНГ-ПЛАН

Години	Тема	Форма заняття та діяльності	Результати навчання	Максимальна кількість балів
2	Тема 1. Головні засади міжнародного співробітництва держав	Лекція	ПРН 7, 8, 9, 10, 14, 16	0
2	Тема 1	Семінар	ПРН 7, 8, 9, 10, 14, 16	4
5	Тема 1	Самостійна робота	ПРН 7, 8, 9, 10, 14, 16	0
2	Тема 2. Принципи та практичні аспекти міжнародної взаємодії між державами	Лекція	ПРН 8, 9, 12, 14, 15, 16	0
2	Тема 2	Семінар	ПРН 8, 9, 12, 14, 15, 16	4
8	Тема 2	Самостійна робота	ПРН 8, 9, 12, 14, 15, 16	0
2	Тема 3. Форми міжнародної співпраці	Лекція	ПРН 9, 10, 12, 14, 15, 16	0
2	Тема 3	Семінар	ПРН 9, 10, 12, 14, 15, 16	4
8	Тема 3	Самостійна робота	ПРН 9, 10, 12, 14, 15, 16	0
2	Тема 4. Міжнародні організації: їх цілі, функції та основні напрями діяльності	Лекція	ПРН 7, 8, 9, 14, 16, 19	0
2	Тема 4	Семінар	ПРН 7, 8, 9, 14, 16, 19	4
8	Тема 4	Самостійна робота	ПРН 7, 8, 9, 14, 16, 19	0
	Теми 1–4	Проміжний модульний контроль	ПРН 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 16, 19	5
45	**Усього за змістовим модулем І**			**21**
2	Тема 5. Інформаційна безпека в контексті реалізації міжнародного співробітництва	Лекція	ПРН 8, 9, 12, 14, 15, 16	0
2	Тема 5	Семінар	ПРН 8, 9, 12, 14, 15, 16	4
9	Тема 5	Самостійна робота	ПРН 8, 9, 12, 14, 15, 16	0

Години	Тема	Форма заняття та діяльності	Результати навчання	Максимальна кількість балів
2	Тема 6. Міжнародно-правове регулювання співробітництва між державами	Лекція	ПРН 10, 12, 14, 15, 16, 19	0
2	Тема 6	Семінар	ПРН 10, 12, 14, 15, 16, 19	4
7	Тема 6	Самостійна робота	ПРН 10, 12, 14, 15, 16, 19	0
2	Тема 7. Перспективи міжнародного співробітництва держав у різних сферах	Лекція	ПРН 7, 8, 9, 14, 15, 16, 19	0
2	Тема 7	Семінар	ПРН 7, 8, 9, 14, 15, 16, 19	4
8	Тема 7	Самостійна робота	ПРН 7, 8, 9, 14, 15, 16, 19	0
2	Тема 8. Моделювання міжнародного співробітництва	Лекція	ПРН 7, 8, 9, 10, 14, 15, 16, 19	0
5	Тема 8	Самостійна робота	ПРН 7, 8, 9, 10, 14, 15, 16, 19	0
2	Тема 8	Індивідуально-консультаційна робота	ПРН 9, 10, 14, 15, 16, 19	7
	Теми 5–8	Проміжний модульний контроль	ПРН 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 16, 19	5
45	**Усього за змістовим модулем II**			**24**
		Комп'ютерне тестування на платформі дистанційного навчання ДПУ MOODLE		5
		Підсумковий модульний контроль у формі екзамену		50
90	**Усього за курсом**			**100**

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль І. Теоретико-правові та інституційні засади міжнародного співробітництва держав

Тема 1. Головні засади міжнародного співробітництва держав

План лекційного заняття:

1. Поняття, ознаки та міжнародно-правова природа співробітництва держав. Співробітництво як принцип і як форма реалізації міжнародних правовідносин.
2. Принцип співробітництва у Статуті ООН та Декларації про принципи міжнародного права 1970 р.; взаємозв'язок із суверенною рівністю, добросовісним виконанням зобов'язань і мирним вирішенням спорів.
3. Теоретичні моделі міждержавної взаємодії: кооперація, координація, інтеграція, партнерство; співвідношення національних інтересів та міжнародних зобов'язань.
4. Стратегічне партнерство і міжнародний політичний діалог як сучасні моделі співробітництва. Критерії ефективності міждержавної взаємодії.

План семінарського заняття:

1. Міжнародне співробітництво як правова категорія та принцип міжнародного права.
2. Суверенітет, взаємозалежність і співробітництво держав: межі та взаємозв'язки.
3. Порівняльна характеристика моделей міждержавної взаємодії.
4. Стратегічне партнерство: юридичні та політичні критерії.
5. Наукові підходи до оцінювання ефективності міжнародного співробітництва.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти:

Підготувати порівняльну аналітичну таблицю двох моделей міждержавного співробітництва (правова основа, суб'єкти, механізми координації, переваги, ризики, приклади) та сформулювати короткий науковий висновок.

Питання для самоконтролю:

1. У чому полягає міжнародно-правова природа принципу співробітництва?
2. Як співвідносяться суверенна рівність і міжнародна взаємозалежність держав?
3. Які критерії дають змогу відрізнити стратегічне партнерство від інших форм взаємодії?
4. Які чинники визначають ефективність міжнародного співробітництва?

Рекомендована література:

Основна: [1]; [2]; [4]; [5].
Допоміжна: [5]; [6].
Інформаційні ресурси Інтернет: [1]; [4]; [7].
Міжнародні видання: [1]; [2]; [3].
Монографії: [1].

Тема 2. Принципи та практичні аспекти міжнародної взаємодії між державами

План лекційного заняття:

1. Система основних принципів міжнародного права як нормативна основа міжнародного співробітництва.
2. Принципи суверенної рівності, незастосування сили, мирного вирішення спорів, невтручання, територіальної цілісності, самовизначення народів, поваги до прав людини та добросовісного виконання зобов'язань.
3. Договірні та інституційні механізми практичної взаємодії держав. Узгодження позицій, консультації, переговори, спільні органи та механізми контролю.
4. Колізії між національними інтересами та міжнародними зобов'язаннями: міжнародно-правові способи їх узгодження.

План семінарського заняття:

1. Зміст принципу суверенної рівності у практиці міждержавного співробітництва.
2. Мирне вирішення спорів як передумова сталого співробітництва.
3. Добросовісність та pacta sunt servanda у виконанні спільних міжнародних зобов'язань.
4. Механізми консультацій і переговорів: правові та інституційні особливості.
5. Межі співробітництва у випадку колізії міжнародних та національних інтересів.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти:

Проаналізувати один сучасний приклад міжнародного співробітництва держав і визначити, які принципи міжнародного права були ключовими для формування та реалізації відповідного механізму взаємодії.

Питання для самоконтролю:

1. Які основні принципи міжнародного права безпосередньо забезпечують співробітництво держав?
2. Яка роль добросовісності у реалізації спільних міжнародних зобов'язань?
3. Які правові форми використовуються для узгодження позицій держав?
4. Як міжнародне право реагує на конфлікт між національними інтересами та міжнародними зобов'язаннями?

Рекомендована література:

Основна: [1]; [2]; [4]; [5].
Допоміжна: [1]; [5]; [6].
Інформаційні ресурси Інтернет: [1]; [4]; [7].
Міжнародні видання: [3]; [4]; [7].
Монографії: [1].

Тема 3. Форми міжнародної співпраці

План лекційного заняття:

1. Двостороннє і багатостороннє співробітництво: правові особливості, переваги та обмеження.
2. Міжнародний договір як основний юридичний інструмент організації тривалого співробітництва держав.
3. Співробітництво в межах міжнародних організацій, міжнародних конференцій, коаліцій та спеціалізованих форматів.
4. Спільні декларації, меморандуми, політичні домовленості та soft law у механізмі міжнародної співпраці.
5. Дипломатичний і політичний діалог як спосіб формування узгодженої міжнародної позиції.

План семінарського заняття:

1. Порівняння двосторонніх і багатосторонніх форм міжнародного співробітництва.
2. Міжнародний договір як інструмент інституціоналізації співробітництва.
3. Міжнародні конференції та спеціальні міждержавні формати.
4. Юридичне значення soft law у міжнародному співробітництві.
5. Політичний діалог і його вплив на правове оформлення співробітництва.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти:

Побудувати схему форм міжнародного співробітництва держав і для кожної форми навести приклад, правову основу, характер зобов'язань та механізм реалізації.

Питання для самоконтролю:

1. Які основні форми міжнародного співробітництва держав?
2. Чим відрізняється договірне співробітництво від інституційного?
3. Яке значення має soft law у міжнародній взаємодії?
4. У чому полягає роль міжнародного політичного діалогу?

Рекомендована література:
Основна: [1]; [2]; [3]; [6].
Допоміжна: [5]; [6]; [7].
Інформаційні ресурси Інтернет: [1]; [3]; [4]; [5].
Міжнародні видання: [1]; [2].
Монографії: [2].

Тема 4. Міжнародні організації: їх цілі, функції та основні напрями діяльності

План лекційного заняття:
1. Міжнародні міжурядові організації як суб'єкти міжнародного права та інституційна форма співробітництва держав.
2. Компетенція, організаційна структура та процедури прийняття рішень міжнародних організацій.
3. ООН як універсальна система багатостороннього співробітництва. Проблеми ефективності та реформування інституцій глобального управління.
4. Регіональні організації та формати співробітництва: Рада Європи, ОБСЄ, Європейський Союз, НАТО.
5. Взаємодія України з міжнародними організаціями: правові механізми, зобов'язання та сучасні виклики.

План семінарського заняття:
1. Міжнародна правосуб'єктність і компетенція міжнародних організацій.
2. Співвідношення волі держав-членів та автономії міжнародної організації.
3. Механізми прийняття рішень в універсальних і регіональних міжнародних організаціях.
4. Проблеми легітимності, ефективності та відповідальності міжнародних організацій.
5. Україна у системі сучасних міжнародних організацій.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти:
Підготувати аналітичну довідку про одну міжнародну організацію як механізм співробітництва держав: правова основа, компетенція, процедура прийняття рішень, інструменти впливу та сучасні проблеми ефективності.

Питання для самоконтролю:
1. Які ознаки міжнародної міжурядової організації як суб'єкта міжнародного права?
2. Як визначається компетенція міжнародної організації?
3. Які правові проблеми виникають при прийнятті та виконанні рішень міжнародних організацій?
4. Які сучасні напрями реформування багатосторонніх інституцій?

Рекомендована література:
Основна: [1]; [2]; [3].
Допоміжна: [2]; [3]; [5].
Інформаційні ресурси Інтернет: [1]; [2]; [3]; [4]; [5]; [8].
Міжнародні видання: [1]; [2]; [6].
Монографії: [2].

Змістовий модуль ІІ. Галузеві та перспективні напрями міжнародного співробітництва держав

Тема 5. Інформаційна безпека в контексті реалізації міжнародного співробітництва

План лекційного заняття:
1. Інформаційна та кібербезпека як складові міжнародної і національної безпеки. Інформаційний суверенітет держави.

2. Міжнародно-правові та політико-правові засади співробітництва у сфері інформаційної безпеки.
3. Політика ООН, ОБСЄ, ЄС і НАТО щодо інформаційної та кібербезпеки.
4. Гібридні загрози, дезінформація, кібероперації та захист критичної інфраструктури як предмет міжнародного співробітництва.
5. Проблеми узгодження безпеки, свободи інформації та прав людини у цифровому середовищі.

План семінарського заняття:

1. Поняття інформаційного суверенітету та його міжнародно-правове значення.
2. Міжнародні організації як платформи співробітництва у сфері інформаційної безпеки.
3. Дезінформація і гібридні загрози: можливості та межі міжнародно-правової відповіді.
4. Міждержавне співробітництво у сфері кібербезпеки та захисту критичної інфраструктури.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти:

Проаналізувати політику однієї міжнародної організації у сфері інформаційної або кібербезпеки та оцінити її правові інструменти, механізми координації та потенційну ефективність.

Питання для самоконтролю:

1. Що охоплює поняття інформаційної безпеки держави?
2. Які міжнародні організації відіграють ключову роль у співробітництві у сфері інформаційної безпеки?
3. Як співвідносяться інформаційний суверенітет і міжнародне співробітництво?
4. Які правові виклики створюють гібридні та кіберзагрози?

Рекомендована література:

Основна: [1]; [3]; [5].
Допоміжна: [2]; [3]; [4].
Інформаційні ресурси Інтернет: [2]; [3]; [4]; [10].
Міжнародні видання: [2]; [6].
Монографії: [2].

Тема 6. Міжнародно-правове регулювання співробітництва між державами

План лекційного заняття:

1. Міжнародно-правові механізми співробітництва у сфері запобігання корупції та транснаціональній злочинності.
2. Міжнародне співробітництво у сфері правосуддя: правова допомога, екстрадиція, взаємне визнання та виконання рішень.
3. Міжнародно-правове регулювання співробітництва у сфері праці, міграції та соціальних стандартів.
4. Співробітництво у сфері охорони довкілля, сталого розвитку, енергетичної та економічної безпеки.
5. Співробітництво України та Європейського Союзу у сфері спільної зовнішньої політики та політики безпеки.

План семінарського заняття:

1. Правові механізми міжнародного антикорупційного співробітництва.
2. Міждержавна взаємодія у протидії транснаціональній злочинності.
3. Міжнародне співробітництво у сфері праці та міграції.
4. Екологічна, енергетична та економічна безпека як напрями міждержавної взаємодії.
5. Правові механізми співробітництва України з ЄС у сфері зовнішньої політики та безпеки.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти:

Підготувати матеріали до наукового семінару щодо міжнародно-правового регулювання співробітництва держав в одній обраній сфері, визначивши міжнародні акти, інституції, механізми імплементації та проблеми правозастосування.

Питання для самоконтролю:

1. Які форми міжнародного співробітництва використовуються у протидії транснаціональній злочинності?
2. Які механізми забезпечують міжнародну правову допомогу?
3. У чому полягає специфіка співробітництва держав у сфері сталого розвитку та безпеки?
4. Які правові засади співробітництва України з ЄС у сфері зовнішньої політики та безпеки?

Рекомендована література:

Основна: [1]; [2]; [3]; [6].
Допоміжна: [1]; [2]; [5]; [6]; [7].
Інформаційні ресурси Інтернет: [1]; [3]; [5]; [7]; [8].
Міжнародні видання: [1]; [3]; [7].
Монографії: [1]; [2].

Тема 7. Перспективи міжнародного співробітництва держав у різних сферах

План лекційного заняття:

1. Трансформація міжнародного співробітництва в умовах криз міжнародної безпеки та збройних конфліктів.
2. Співробітництво держав у сфері прав людини, міжнародної безпеки та відповідальності за міжнародно-протиправні діяння.
3. Енергетична та екологічна безпека, сталий розвиток та інновації як напрями міжнародного співробітництва.
4. Наукова й академічна співпраця, міжнародна мобільність та транскордонний обмін знаннями.
5. Європейська інтеграція України як комплексний формат правового, політичного та інституційного співробітництва.

План семінарського заняття:

1. Кризи міжнародної безпеки та їх вплив на багатостороннє співробітництво.
2. Відповідальність держав і колективні механізми реагування як елементи міжнародної взаємодії.
3. Міжнародне співробітництво у сфері енергетичної та екологічної безпеки.
4. Наукова дипломатія та академічна мобільність у міжнародних відносинах.
5. Європейська інтеграція України: міжнародно-правові перспективи співробітництва.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти:

Підготувати аналітичний прогноз розвитку одного перспективного напряму міжнародного співробітництва на 5–10 років із визначенням правових драйверів, ризиків, ключових акторів та можливих сценаріїв.

Питання для самоконтролю:

1. Які фактори сьогодні найбільше трансформують міжнародне співробітництво?
2. Як міжнародно-правова відповідальність впливає на перспективи співробітництва держав?
3. Які нові напрями міжнародного співробітництва набувають особливого значення?
4. Яке місце європейської інтеграції України у трансформації міждержавної взаємодії?

Рекомендована література:

Основна: [1]; [3]; [4]; [6].
Допоміжна: [1]; [2]; [3]; [4]; [5].
Інформаційні ресурси Інтернет: [1]; [2]; [3]; [4]; [5].
Міжнародні видання: [2]; [6]; [7].
Монографії: [2].

Тема 8. Моделювання міжнародного співробітництва

План лекційного заняття:

1. Моделювання як метод дослідження міжнародних відносин і міжнародно-правових процесів. Межі та пізнавальна цінність моделей.
2. Нормативно-правове, інституційне і єценарне моделювання міжнародного співробітництва.
3. Сценарний аналіз, теорія ігор, матриці інтересів і ризиків у дослідженні поведінки держав.
4. Використання цифрових інструментів і методів аналізу даних для побудови та перевірки моделей міжнародного співробітництва.
5. Конструювання моделі співробітництва: проблема, суб'єкти, правова основа, інтереси, механізми координації, контроль, ризики та критерії ефективності.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти:

Розробити концептуальну схему моделі міжнародного співробітництва держав в обраній сфері, визначивши юридичну проблему, суб'єктів, нормативну базу, інституційний механізм, ризики та критерії оцінювання результативності.

Індивідуально-консультаційна робота (2 год.):

Підготувати індивідуальний науково-аналітичний проєкт «Модель міжнародного співробітництва держав в обраній сфері». Проєкт має містити постановку проблеми, міжнародно-правову основу, коло суб'єктів та їх інтереси, механізми координації і прийняття рішень, можливі сценарії розвитку, правові ризики, критерії ефективності та науково обґрунтовані рекомендації. Результати представити у формі структурованої презентації та захистити під час індивідуальної консультації.

Питання для самоконтролю:

1. У чому полягає методологічна цінність моделювання міжнародного співробітництва?
2. Які елементи повинна містити правова модель міждержавної взаємодії?
3. Як сценарний аналіз та теорія ігор можуть використовуватися у міжнародно-правовому дослідженні?
4. Які обмеження та ризики має використання цифрових інструментів для моделювання міжнародних процесів?

Рекомендована література:

Основна: [4]; [5].
Допоміжна: [4]; [5]; [6].
Інформаційні ресурси Інтернет: [1]; [2]; [3]; [4].
Міжнародні видання: [2]; [3].
Монографії: [1]; [2].

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Загальний розподіл балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, визначається рейтинг-планом навчальної дисципліни. Робота на семінарському занятті оцінюється за критеріями, наведеними в таблиці 4.1.

Таблиця 4.1

Шкала оцінювання роботи здобувачів вищої освіти на семінарських заняттях

Критерії оцінювання	Кіл-ть балів
В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано викладає його; здійснює критичний аналіз міжнародно-правових проблем, коректно використовує доктринальні, нормативні та інституційні джерела, формулює самостійні висновки.	4
Достатньо повно володіє навчальним матеріалом і обґрунтовано його викладає, правильно застосовує міжнародно-правові джерела, проте допускає окремі несуттєві неточності або недостатню глибину аргументації.	3
Володіє основним навчальним матеріалом, але аналіз є переважно описовим; аргументація та робота з джерелами частково неповні, допускаються окремі суттєві неточності.	2
Фрагментарно відтворює матеріал, недостатньо розуміє причинно-наслідкові та міжнародно-правові зв'язки, не може належно обґрунтувати висновки.	1
Не володіє навчальним матеріалом, не розуміє змісту теоретичних і проблемних питань або не виконав завдання.	0

Критерії оцінювання контрольних робіт

Формою проміжного поточного контролю є модульна контрольна робота, яка оцінюється від 0 до 5 балів.

Таблиця 4.2

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання
Теоретико-методологічне питання	2
Проблемно-аналітичне / тестове завдання	3
Всього	5

Критерії оцінювання індивідуально-консультаційної роботи

Індивідуально-консультаційна робота виконується у формі науково-аналітичного проєкту та його презентації і оцінюється від 0 до 7 балів.

Таблиця 4.3

Критерії оцінювання	Кіл-ть балів
Проєкт логічно структурований, містить коректне визначення міжнародно-правової проблеми, обґрунтовану нормативну та доктринальну базу, модель взаємодії держав, сценарії, ризики, критерії ефективності та самостійні наукові висновки; результати професійно презентовано і захищено.	7
Проєкт загалом відповідає завданню і містить	5

основні структурні елементи, проте окремі положення недостатньо аргументовані або сценарний/ризиковий аналіз є неповним; презентація виконана.	
Індивідуальна робота не виконана або не відповідає встановленим вимогам.	0

Підсумкове оцінювання

Підсумкове оцінювання знань здійснюється за результатами поточного контролю (до 50 балів) та екзамену (до 50 балів). Критерієм допуску до екзамену є отримання не менше 25 балів за поточний контроль. Для успішного складання екзамену здобувач повинен отримати не менше 25 балів за підсумковий контроль.

Таблиця 4.4

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка ECTS	Значення оцінки ECTS	Національна шкала (екзамен)	Залік
90–100	A	відмінно	відмінно	зараховано
80–89	B	дуже добре	добре	зараховано
70–79	C	добре	добре	зараховано
60–69	D	задовільно	задовільно	зараховано
50–59	E	достатньо	задовільно	зараховано
35–49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	незадовільно	не зараховано
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу	незадовільно	не зараховано

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання результатів навчання здійснюється шляхом усного опитування та наукової дискусії на семінарських заняттях; аналізу міжнародно-правових актів, рішень та інституційної практики; виконання проблемно-аналітичних і case-study завдань; перевірки самостійних робіт та аналітичних довідок; презентації індивідуального науково-аналітичного проєкту; модульних контрольних робіт; комп'ютерного тестування у системі MOODLE; підсумкового контролю у формі екзамену.

6. ФОРМИ ТА ПИТАННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль проводиться в усній, письмовій та комбінованій формах під час наукових семінарів і семінарських занять. Модульні контрольні роботи містять теоретико-методологічні та проблемно-аналітичні завдання. Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

Перелік питань до поточного контролю

1. У чому полягає міжнародно-правова природа принципу співробітництва?
2. Як співвідносяться суверенна рівність і міжнародна взаємозалежність держав?
3. Які критерії дають змогу відрізнити стратегічне партнерство від інших форм взаємодії?
4. Які чинники визначають ефективність міжнародного співробітництва?
5. Які основні принципи міжнародного права безпосередньо забезпечують співробітництво держав?
6. Яка роль добросовісності у реалізації спільних міжнародних зобов'язань?

7. Які правові форми використовуються для узгодження позицій держав?
8. Як міжнародне право реагує на конфлікт між національними інтересами та міжнародними зобов'язаннями?
9. Які основні форми міжнародного співробітництва держав?
10. Чим відрізняється договірне співробітництво від інституційного?
11. Яке значення має soft law у міжнародній взаємодії?
12. У чому полягає роль міжнародного політичного діалогу?
13. Які ознаки міжнародної міжурядової організації як суб'єкта міжнародного права?
14. Як визначається компетенція міжнародної організації?
15. Які правові проблеми виникають при прийнятті та виконанні рішень міжнародних організацій?
16. Які сучасні напрями реформування багатосторонніх інституцій?
17. Що охоплює поняття інформаційної безпеки держави?
18. Які міжнародні організації відіграють ключову роль у співробітництві у сфері інформаційної безпеки?
19. Як співвідносяться інформаційний суверенітет і міжнародне співробітництво?
20. Які правові виклики створюють гібридні та кіберзагрози?
21. Які форми міжнародного співробітництва використовуються у протидії транснаціональній злочинності?
22. Які механізми забезпечують міжнародну правову допомогу?
23. У чому полягає специфіка співробітництва держав у сфері сталого розвитку та безпеки?
24. Які правові засади співробітництва України з ЄС у сфері зовнішньої політики та безпеки?
25. Які фактори сьогодні найбільше трансформують міжнародне співробітництво?
26. Як міжнародно-правова відповідальність впливає на перспективи співробітництва держав?
27. Які нові напрями міжнародного співробітництва набувають особливого значення?
28. Яке місце європейської інтеграції України у трансформації міждержавної взаємодії?
29. У чому полягає методологічна цінність моделювання міжнародного співробітництва?
30. Які елементи повинна містити правова модель міждержавної взаємодії?
31. Як сценарний аналіз та теорія ігор можуть використовуватися у міжнародно-правовому дослідженні?
32. Які обмеження та ризики має використання цифрових інструментів для моделювання міжнародних процесів?

Перелік контрольних питань до екзамену

1. Поняття, ознаки та міжнародно-правова природа співробітництва держав.
2. Принцип співробітництва в системі основних принципів міжнародного права.
3. Суверенна рівність держав і міжнародна взаємозалежність.
4. Теоретичні моделі міждержавної взаємодії.
5. Стратегічне партнерство як модель міжнародного співробітництва.
6. Система основних принципів міжнародного права як нормативна основа співробітництва держав.
7. Мирне вирішення міжнародних спорів як умова співробітництва.
8. Добросовісність та pacta sunt servanda у міжнародній взаємодії.
9. Договірні та інституційні механізми координації позицій держав.
10. Колізії між національними інтересами і міжнародними зобов'язаннями.
11. Двостороннє та багатостороннє співробітництво: правові особливості.
12. Міжнародний договір як інструмент співробітництва держав.
13. Міжнародні конференції та спеціалізовані формати міждержавної взаємодії.
14. Soft law у механізмі міжнародного співробітництва.
15. Міжнародний політичний діалог: поняття, правове значення та форми.
16. Міжнародні організації як суб'єкти міжнародного права і механізми співробітництва.

17. Компетенція та процедури прийняття рішень міжнародних організацій.
18. ООН як універсальний механізм багатостороннього співробітництва.
19. Регіональні міжнародні організації як платформи співробітництва держав.
20. Проблеми ефективності та реформування міжнародних організацій.
21. Інформаційна безпека та інформаційний суверенітет держави.
22. Міжнародно-правове співробітництво у сфері кібербезпеки.
23. Політика ООН, ОБСЄ, ЄС і НАТО у сфері інформаційної безпеки.
24. Дезінформація та гібридні загрози як предмет міжнародного співробітництва.
25. Міждержавна взаємодія у сфері захисту критичної інфраструктури.
26. Міжнародне співробітництво у сфері запобігання корупції.
27. Міжнародно-правові механізми протидії транснаціональній злочинності.
28. Міжнародне співробітництво у сфері правосуддя.
29. Міжнародне співробітництво у сфері праці та міграції.
30. Співробітництво держав у сфері сталого розвитку та екологічної безпеки.
31. Енергетична та економічна безпека як напрями міжнародної взаємодії.
32. Правові засади співробітництва України та Європейського Союзу у сфері зовнішньої політики і безпеки.
33. Кризи міжнародної безпеки та їх вплив на багатостороннє співробітництво.
34. Відповідальність держав як елемент сучасної системи міжнародної безпеки.
35. Міжнародне співробітництво у сфері прав людини.
36. Наукова дипломатія та міжнародна академічна мобільність.
37. Європейська інтеграція України як формат міжнародного співробітництва.
38. Моделювання як метод дослідження міжнародного співробітництва.
39. Сценарний аналіз і теорія ігор у дослідженні міждержавної взаємодії.
40. Елементи та критерії ефективності правової моделі міжнародного співробітництва.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Література та інформаційні джерела актуальні станом на вересень 2023 року.

Основна

1. Войціховський А. В. Міжнародне право : підручник. Харків : ХНУВС, 2020. 544 с.
2. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. / В. В. Мицик, М. В. Буроменський, О. В. Буткевич та ін. ; за ред. В. В. Мицика. Харків : Право, 2019. Т. 1 : Основи теорії. 416 с.
3. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. / В. В. Мицик, М. В. Буроменський, М. М. Гнатовський та ін. ; за ред. В. В. Мицика. Харків : Право, 2019. Т. 2 : Основні галузі. 624 с.
4. Єремєєва І. А. Теорія міжнародних відносин : підручник. Дніпро : ДДУВС, 2023. 140 с.
5. Міжнародне публічне право: основи теорії : навчально-методичний посібник / Х. Н. Бехруз, С. С. Андрейченко, М. В. Грушко та ін. Одеса : Юридика, 2023. 252 с.
6. Тертишник В. М. Міжнародне співробітництво у сфері правосуддя : підручник. Київ : Алерта, 2021. 276 с.

Допоміжна

1. Кононенко В. П., Новікова Л. В., Тимченко Л. Д. Відповідальність держави за міжнародно-протиправне діяння як гарантія забезпечення міжнародної безпеки. Ірпінський юридичний часопис. 2021. Вип. 3 (7). С. 147–154. DOI: 10.33244/2617-4154.3(7).2021.147-154.
2. Кононенко В. П., Новікова Л. В., Харченко І. М. Трансформація політики ЄС та НАТО щодо забезпечення енергетичної безпеки держав-членів. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2021. Вип. 67. С. 309–314. DOI: 10.24144/2307-3322.2021.67.59.
3. Кононенко В. П., Новікова Л. В., Копицька П. О. Політика міжнародних організацій з питань інформаційної безпеки. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2021. Вип. 65. Т. 1. С. 353–358. DOI: 10.24144/2307-3322.2021.65.64.
4. Кононенко В. П., Здоровко С. С., Корольова А. Є. Інформаційна безпека як стан. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2023. Вип. 76. Т. 2. С. 244–250.
5. Кононенко В. П., Здоровко С. С. Міжнародний політичний діалог як основа інтеграції України до ЄС. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Питання політології». 2023. Вип. 43. С. 22–28. DOI: 10.26565/2220-8089-2023-43-03.
6. Гусар О. А. Право міжнародного співробітництва в системі міжнародного права. Věda a perspektivy. 2022. № 9 (16). С. 315–328.
7. Чорний С. В. Міжнародні акти, які розповсюджуються на організацію діяльності підрозділів НЦБ Інтерпол. Наукові записки. Серія: Право. 2022. Вип. 12. С. 138–142.

Інформаційні ресурси Інтернет

1. Офіційний веб-сайт Організації Об'єднаних Націй. URL: https://www.un.org.
2. Офіційний веб-сайт Організації Північноатлантичного договору (NATO). URL: https://www.nato.int.
3. Офіційний портал Європейського Союзу. URL: https://europa.eu.
4. Офіційний веб-сайт Організації з безпеки і співробітництва в Європі (OSCE). URL: https://www.osce.org.
5. Офіційний веб-сайт Ради Європи. URL: https://www.coe.jnt.
6. Офіційний веб-сайт Комісії міжнародного права ООН. URL: https://legal.un.org/ilc/.
7. Офіційний веб-портал Верховної Ради України «Законодавство України». URL: https://zakon.rada.gov.ua.
8. Офіційний веб-сайт Міжнародного Суду ООН. URL: https://www.icj-cij.org.
9. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин і співробітництва між державами відповідно до Статуту ООН, 24.10.1970. URL: https://www.un.org.

10. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020.

Міжнародні видання

1. Klabbers J. An Introduction to International Organizations Law. 4th ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2022. 260 p.
2. Hurd I. International Organizations: Politics, Law, Practice. 4th ed. Cambridge : Cambridge University Press, 2021. 115 p.
3. Crawford J. Brownlie's Principles of Public International Law. 9th ed. Oxford : Oxford University Press, 2019. 98 p.
4. Tymchenko L., Kononenko V. The Legitimacy of Acquisition of State Territory. Juridical Tribune. 2020. Vol. 10, No. 1: P. 149–161.
5. Tymchenko L., Kononenko V. Territory of State as Indivisible Whole and the Norms of Constitution. Juridical Tribune. 2021. Vol. 11, No. 3. P. 497–508. DOI: 10.24818/TBJ/2021/11/3.05.
6. Kononenko V., Tarakhonych T., Tymchenko L. Sustainable Development, Innovation, and Security on the Pages of the Encyclopedia of International Law. Science and Innovation. 2022. Vol. 18, No. 1. P. 124–133. DOI: 10.15407/scine18.01.124.
7. Tymchenko L., Kononenko V., Tarakhonych T. Political and Legal Aspects of the Right of Peoples to Self-determination in the Light of Russian Aggression against Ukraine (Modern View). European Studies – The Review of European Law, Economics and Politics. 2022. Vol. 9, No. 2. P. 62–79.

Монографії

1. Кононенко В. П. Вирішення територіальних спорів Міжнародним Судом ООН: теорія і практика : монографія. Київ–Одеса : Фенікс, 2018. 483 с.
2. Міжнародне право та євроінтеграційні перспективи України: сучасні виклики : колективна монографія / Х. Н. Бехруз, М. Р. Аракелян, С. С. Андрейченко та ін. Одеса, 2023. 498 с.

8. ЛИСТ МОНІТОРИНГУ ТА ДОДАТКИ

ЛИСТ ОНОВЛЕННЯ ТА ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО на засіданні кафедри від «___» _____ 20___ р. № ____.

Навчальний рік	**Дата засідання кафедри / номер протоколу**	**Підпис завідувача кафедри**	**Підпис гаранта ОНП**